HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

9 octombrie 2025 *

„Trimitere preliminară – Cooperare polițienească și judiciară în materie penală – Decizia-cadru 2002/584/JAI – Articolul 4a alineatul (1) – Proceduri de predare între statele membre – Mandat european de arestare – Condiții de executare – Motive de neexecutare facultativă – Executare obligatorie – Excepții – Noțiunea de «proces în urma căruia a fost pronunțată decizia» – Pedeapsa complementară de plasare sub supravegherea poliției – Nerespectarea condițiilor impuse în temeiul acestei plasări – Decizie de înlocuire a plasării sub supravegherea poliției cu o pedeapsă privativă de libertate – Pedeapsă pronunțată în lipsă”

În cauza C-798/23 [Abbottly] [i],

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Supreme Court (Curtea Supremă, Irlanda), prin decizia din 21 decembrie 2023, primită de Curte la 21 decembrie 2023, în procedura referitoare la executarea unui mandat european de arestare emis împotriva lui

SH,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul F. Biltgen (raportor), președinte de cameră, domnul T. von Danwitz, vicepreședintele Curții, îndeplinind funcția de judecător al Camerei întâi, doamna I. Ziemele și domnii A. Kumin și S. Gervasoni, judecători,

avocat general: domnul J. Richard de la Tour,

grefier: doamna R. Stefanova-Kamisheva, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 9 ianuarie 2025,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Minister for Justice, de M. Browne, Chief State Solicitor, A. Burke, A. Joyce și C. McMahon, în calitate de agenți, asistați de G. Gibbons, SC, și D. Perry, BL;

– pentru SH, de R. Barron, SC, S. O’Mahony, solicitor, și B. Storan, BL;

– pentru guvernul român, de M. Chicu și E. Gane, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: engleza.

[i] Numele prezentei cauze este un nume fictiv. El nu corespunde numelui real al niciuneia dintre părțile la procedură.

– pentru Comisia Europeană, de H. Leupold și J. Vondung, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 10 aprilie 2025,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO 2002, L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3), astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009 (JO 2009, L 81, p. 24) (denumită în continuare „Decizia-cadru 2002/584”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei proceduri referitoare la executarea, în Irlanda, a unui mandat european de arestare emis împotriva lui SH în vederea executării unei pedepse privative de libertate în Letonia.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Decizia-cadru 2002/584

3 Articolul 1 din Decizia-cadru 2002/584, intitulat „Definiția mandatului european de arestare și obligația de executare a acestuia”, prevede:

„(1) Mandatul european de arestare este o decizie judiciară emisă de un stat membru în vederea arestării și a predării de către un alt stat membru a unei persoane căutate, pentru efectuarea urmăririi penale sau în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate.

(2) Statele membre execută orice mandat european de arestare, pe baza principiului recunoașterii reciproce și în conformitate cu dispozițiile prezentei decizii-cadru.

(3) Prezenta decizie-cadru nu poate avea ca efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice fundamentale, astfel cum sunt acestea consacrate de articolul 6 [TUE].”

4 Articolul 4a din această decizie-cadru, intitulat „Decizii pronunțate în urma unui proces la care persoana nu a fost prezentă în persoană”, are următorul cuprins:

„(1) Autoritatea judiciară de executare poate refuza, de asemenea, executarea mandatului european de arestare emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri privative de libertate, în cazul în care persoana nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a

fost pronunțată decizia, cu excepția cazului în care mandatul european de arestare precizează că persoana, în conformitate cu alte cerințe procedurale definite în legislația națională a statului membru emitent:

(a) în timp util
   (i) fie a fost citată personal și, prin urmare, informată cu privire la data și locul stabilite pentru procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, fie a primit efectiv, prin alte mijloace, o informare oficială cu privire la data și locul stabilite pentru respectivul proces, în așa fel încât s-a stabilit fără echivoc faptul că persoana în cauză a avut cunoștință de procesul stabilit;

   și
   (ii) a fost informată că poate fi pronunțată o decizie în cazul în care nu se prezintă la proces;

   sau

(b) având cunoștință de procesul stabilit, a mandatat un avocat care a fost numit fie de către persoana în cauză, fie de către stat pentru a o apăra la proces și a fost într-adevăr apărată de avocatul respectiv la proces;

   sau

(c) după ce i s-a înmânat decizia și a fost informată în mod expres cu privire la dreptul la rejudecarea cauzei sau la o cale de atac, în cadrul căreia persoana are dreptul de a fi prezentă și care permite ca situația de fapt a cauzei, inclusiv dovezile noi, să fie reexaminată și care poate conduce la desființarea deciziei inițiale:
   (i) a indicat în mod expres că nu contestă decizia;

   sau
   (ii) nu a solicitat rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac în intervalul de timp corespunzător; sau

   sau

(d) nu i s-a înmânat personal decizia, însă:
   (i) i se va înmâna decizia personal și fără întârziere după predare și va fi informată în mod expres cu privire la dreptul la rejudecarea cauzei sau la o cale de atac, la care are dreptul de a fi prezentă și care permite ca situația de fapt a cauzei, inclusiv dovezile noi, să fie reexaminată și care poate conduce la desființarea deciziei inițiale;

   și
   (ii) va fi informată cu privire la intervalul de timp în care trebuie să solicite rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac, astfel cum se menționează în mandatul de arestare european relevant.

(2) În cazul în care un mandat european de arestare este emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate, în condițiile menționate la alineatul (1) litera (d), iar persoana în cauză nu a primit în prealabil nicio informare oficială cu privire la procedurile penale împotriva sa, această persoană ar putea solicita, atunci când este informată cu privire la conținutul mandatului european de arestare, o copie a hotărârii judecătorești, înaintea începerii procedurii de predare. Imediat după primirea informațiilor privind cererea, autoritatea emitentă va furniza persoanei căutate o copie a hotărârii judecătorești, prin intermediul

autorității de executare. Cererea persoanei căutate nu trebuie să întârzie procedura de predare sau decizia de a executa un mandat european de arestare. Hotărârea judecătorească îi este furnizată persoanei în cauză numai în scop informativ; aceasta nu va fi considerată o notificare formală a hotărârii judecătorești și nici nu va declanșa curgerea termenelor aplicabile pentru solicitarea unei noi proceduri de judecată sau a unui apel.

(3) În cazul în care persoana predată în condițiile menționate la alineatul (1) litera (d) a solicitat rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac, detenția persoanei respective care așteaptă rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac este revizuită în conformitate cu legislația statului membru emitent, până la finalizarea procedurilor, fie în mod regulat, fie la solicitarea persoanei în cauză. O astfel de revizuire va prevedea, în special, posibilitatea de a suspenda sau întrerupe detenția. Rejudecarea cauzei sau promovarea căii de atac vor începe în timp util, după predare.”

5 Articolul 27 din aceeași decizie-cadru, intitulat „Eventuala urmărire penală pentru alte infracțiuni”, prevede:

„(1) Fiecare stat membru poate notifica Secretariatului General al Consiliului că, în relațiile sale cu alte state membre care au dat aceeași notificare, se prezumă că s-a dat consimțământul pentru ca o persoană să fie urmărită penal, condamnată sau deținută în vederea executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate, pentru o infracțiune săvârșită înaintea predării acesteia, alta decât cea care a motivat predarea, cu excepția situației în care, într-un anumit caz, autoritatea judiciară de executare dispune în alt mod în decizia sa de predare.

(2) Cu excepția cazurilor prevăzute la alineatele (1) și (3), o persoană care a fost predată nu poate fi urmărită penal, condamnată sau privată de libertate pentru o infracțiune săvârșită înaintea predării sale, alta decât cea care a motivat predarea sa.

(3) Alineatul (2) nu se aplică în următoarele cazuri:

(a) atunci când persoana nu a părăsit teritoriul statului membru căruia i-a fost predată în patruzeci și cinci de zile de la data eliberării sale definitive, deși a avut posibilitatea să o facă, sau atunci când s-a reîntors aici după ce l-a părăsit;

(b) infracțiunea nu este sancționată cu o pedeapsă sau măsură de siguranță privative de libertate;

(c) procedura penală nu duce la aplicarea unei măsuri care să restrângă libertatea individuală a persoanei;

(d) atunci când persoana este pasibilă de o pedeapsă sau de o măsură care nu implică privarea de libertate, în special o pedeapsă pecuniară sau o măsură echivalentă, chiar dacă această pedeapsă sau măsură este susceptibilă de restrângerea libertății sale individuale;

(e) atunci când persoana a acceptat să fie predată, renunțând, după caz, în același timp și la principiul specialității, în conformitate cu articolul 13;

(f) atunci când persoana a renunțat în mod expres, după predarea sa, să beneficieze de principiul specialității pentru fapte specifice anterioare predării sale. Renunțarea se face în fața autorităților judiciare competente ale statului membru emitent și se consemnează în conformitate cu dreptul intern al acestui stat. Aceasta este redactată astfel încât să reiasă că persoana în cauză a exprimat-o în mod liber și în deplină cunoștință a consecințelor acesteia. Persoana are dreptul, în acest scop, să fie asistată de un avocat;

(g) atunci când autoritatea judiciară de executare care a predat persoana își dă consimțământul, în conformitate cu alineatul (4).

(4) Cererea pentru consimțământ este prezentată autorității judiciare de executare, însoțită de informațiile menționate la articolul 8 alineatul (1), precum și de o traducere, astfel cum se prevede la articolul 8 alineatul (2). Consimțământul este dat atunci când infracțiunea pentru care este solicitat implică ea însăși obligația de predare, în conformitate cu dispozițiile prezentei decizii-cadru; Consimțământul este refuzat pentru motivele menționate la articolul 3 și, în caz contrar, nu mai poate fi refuzat decât pentru motivele menționate la articolul 4. Decizia este adoptată în cel mult 30 de zile de la data primirii cererii.

Pentru cazurile menționate la articolul 5, statul membru emitent trebuie să furnizeze garanțiile care sunt prevăzute în acesta.”

Decizia-cadru 2009/299

6 Decizia-cadru 2009/299 a modificat Decizia-cadru 2002/584 în ceea ce privește în mod specific persoanele a căror predare a fost solicitată după o condamnare pronunțată în urma unui proces în lipsă.

7 Articolul 1 din Decizia-cadru 2009/299, intitulat „Obiectivele și domeniul de aplicare”, are următorul cuprins:

„(1) Obiectivele prezentei decizii-cadru sunt de a consolida drepturile procedurale ale persoanelor care fac obiectul unor proceduri penale, de a facilita cooperarea judiciară în materie penală și, în special, de a îmbunătăți recunoașterea reciprocă a deciziilor judiciare între statele membre.

(2) Prezenta decizie-cadru nu are drept efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice fundamentale, astfel cum au fost consacrate în articolul 6 din tratat, inclusiv dreptul la apărare al persoanelor care fac obiectul unor proceduri penale, și nu aduce atingere obligațiilor care revin autorităților judiciare în acest sens.

(3) Prezenta decizie-cadru stabilește norme comune pentru recunoașterea și/sau executarea într-un stat membru (statul membru de executare) a deciziilor judiciare pronunțate într-un alt stat membru (statul membru emitent) în urma unor proceduri la care nu a fost prezentă persoana în cauză în conformitate cu dispozițiile articolului 5 alineatul (1) din Decizia-cadru [2002/584] […]”

Dreptul irlandez

8 Articolul 4a din Decizia-cadru 2002/584 a fost transpus în dreptul irlandez prin articolul 45 din European Arrest Warrant Act 2003 (Legea din 2003 privind mandatul european de arestare). Articolul 45 din versiunea acestei legi aplicabilă procedurii principale (denumită în continuare „Legea privind MEA”) prevede:

„O persoană nu va fi predată în temeiul prezentei legi dacă nu a fost prezentă personal la procedura care a condus la condamnarea sau la măsura privativă de libertate pentru executarea căreia a fost emis mandatul european de arestare […], cu excepția cazului în care […] mandatul indică elementele prevăzute la litera (d) punctele 2, 3 și 4 din formularul de mandat prevăzut în anexa la [Decizia-cadru 2002/584] […] menționate în tabelul din prezentul articol.”

9 Tabelul care figurează la articolul 45 din Legea privind MEA indică, în cuprinsul a patru puncte numerotate, condițiile prevăzute la articolul 4a din Decizia-cadru 2002/584 în care o persoană judecată în lipsă poate fi predată. Instanțele irlandeze au precizat că articolul 45 din Legea privind MEA este o măsură de punere în aplicare a dreptului Uniunii care trebuie interpretată într-un mod conform cu această decizie-cadru. Pentru acest motiv, deși articolul 45 din Legea privind MEA face referire la „procedura care a condus la condamnare sau la măsura privativă de libertate”, această expresie este asimilată, în dreptul irlandez, expresiei „procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia”, astfel cum este utilizată în decizia-cadru.

Dreptul leton

10 Articolul din 45 din Krimināllikums (Codul penal), în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumit în continuare „Codul penal leton”), intitulat „Plasarea sub supravegherea poliției”, prevedea:

„(1) Plasarea sub supravegherea poliției este o pedeapsă complementară pe care o instanță o poate pronunța ca măsură coercitivă cu scopul de a supraveghea comportamentul persoanei eliberate dintr-o instituție penitenciară și pentru ca persoana respectivă să fie supusă limitărilor impuse de instituțiile polițienești. În cazurile în care o persoană beneficiază de liberarea condiționată înainte de termen, executarea pedepsei complementare – plasarea sub supravegherea poliției – începe din momentul în care a încetat supravegherea persoanei după liberarea condiționată înainte de termen.

(2) Pedeapsa plasării sub supravegherea poliției este aplicată numai atunci când se pronunță o pedeapsă privativă de libertate cu o durată de cel puțin un an și care nu depășește trei ani, în cazurile prevăzute în partea specială a prezentului cod.

(3) Plasarea sub supravegherea poliției poate fi redusă ca durată sau poate fi revocată de instanță, la cererea comisiei administrative a penitenciarului sau a instituției polițienești.

(4) În cazul în care persoana condamnată a săvârșit o nouă infracțiune în perioada în care executa o pedeapsă complementară, instanța înlocuiește durata neexecutată a pedepsei complementare cu privarea de libertate și stabilește pedeapsa definitivă în conformitate cu dispozițiile prevăzute la articolele 51 și 52 din prezentul cod.

(5) În cazul în care persoana a cărei plasare sub supravegherea poliției a fost dispusă printr-o hotărâre a instanței încalcă cu rea-credință dispozițiile acestei măsuri de plasare, instanța poate,

la cererea instituției de poliție, să înlocuiască durata neexecutată a pedepsei complementare cu privarea de libertate, calculând pentru două zile de plasare sub supravegherea poliției o zi de privare de libertate.

(6) Încălcarea dispozițiilor privind plasarea sub supravegherea poliției este săvârșită cu rea-credință atunci când persoana a făcut de două ori obiectul unei sancțiuni contravenționale pentru o astfel de încălcare în decursul unui an.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

11 În anul 2014, SH a fost condamnat pentru două infracțiuni, una dintre condamnări fiind pronunțată de Valmieras rajona tiesa (Tribunalul Districtual din Valmiera, Letonia), iar cealaltă de Jēkabpils rajona tiesa (Tribunalul Districtual din Jēkabpils, Letonia). La 27 octombrie 2015, aceste condamnări au fost contopite într-o pedeapsă privativă de libertate cu o durată totală de patru ani și nouă luni, însoțită de pedeapsa complementară a plasării sub supravegherea poliției cu o durată de trei ani, care urma să fie executată, în conformitate cu dreptul penal leton, din momentul în care SH va fi executat pedeapsa privativă de libertate.

12 SH nu a respectat obligația impusă în temeiul plasării sub supravegherea poliției de a se prezenta la secția de poliție în termen de trei zile lucrătoare de la liberarea sa, deși fusese informat în prealabil cu privire la faptul că, în caz contrar, riscă aplicarea unei sancțiuni contravenționale. În consecință, la 11 și la 27 mai 2020, SH a fost găsit vinovat de săvârșirea unei contravenții de către Zemgales rajona tiesa (Tribunalul Districtual din Zemgale, Letonia) și a fost obligat, în acest temei, la plata a două amenzi.

13 Atunci când, într-o perioadă de un an, se pronunță două sancțiuni pentru nerespectarea condițiilor impuse pentru plasarea sub supravegherea poliției, dreptul penal leton prevede posibilitatea instanței naționale competente de a înlocui pedeapsa complementară a plasării sub supravegherea poliției cu pedeapsa privativă de libertate cu o durată calculată în proporție fixă, și anume o zi de închisoare pentru două zile de supraveghere a poliției rămase de executat.

14 În luna iunie 2020, serviciul secției de poliție letone competente a introdus o cerere la Zemgales rajona tiesa (Tribunalul Districtual din Zemgale) având ca obiect înlocuirea perioadei rămase din pedeapsa complementară a plasării sub supravegherea poliției aplicată lui SH cu o pedeapsă privativă de libertate.

15 La 25 iunie 2020, lui SH i-a fost adresată, fără succes, o citație în instanță la domiciliul său din Letonia. Această citație a fost înapoiată la 31 iulie 2020.

16 La 19 august 2020, a avut loc o ședință la Zemgales rajona tiesa (Tribunalul Districtual din Zemgale), în lipsa lui SH. În aceeași zi, această instanță a pronunțat o decizie (denumită în continuare „decizia în cauză”) prin care a dispus ca durata încă neexecutată a pedepsei complementare de plasare a lui SH sub supravegherea poliției, și anume doi ani și două zile, să fie înlocuită cu o pedeapsă privativă de libertate de un an și o zi. Această decizie i-a fost trimisă lui SH, însă a fost returnată fără a fi ridicată, iar SH nu a atacat-o cu apel.

17 La 26 februarie 2021, Zemgales rajona tiesa (Tribunalul Districtual din Zemgale) a fost emis un mandat european de arestare (denumit în continuare „mandatul european de arestare în cauză”) în privința lui SH în vederea executării pedepsei privative de libertate pronunțate împotriva sa la 19 august 2020.

18 Prin hotărârea din 27 iulie 2022, High Court (Înalta Curte, Irlanda) a refuzat să admită cererea introdusă de Minister for Justice and Equality (ministrul justiției și egalității, Irlanda) pentru predarea lui SH către Republica Letonia în temeiul mandatului european de arestare în cauză, făcând aplicarea dispoziției care a transpus în dreptul irlandez articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584.

19 Întrucât High Court (Înalta Curte, Irlanda) a respins apelul formulat împotriva acestei hotărâri de ministrul justiției și egalității, acesta a introdus un apel extraordinar la instanța de trimitere, Supreme Court (Curtea Supremă, Irlanda).

20 Instanța de trimitere amintește că din articolul 1 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584 rezultă că executarea mandatului european de arestare constituie principiul, iar refuzul executării este conceput ca o excepție care trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte.

21 Această instanță consideră că decizia în cauză poate fi asimilată cu revocarea suspendării executării unei pedepse care, conform jurisprudenței Curții, nu intră sub incidența articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584. Curtea ar fi statuat astfel, la punctul 77 din Hotărârea din 22 decembrie 2017, Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026), că în sfera noțiunii de „decizie”, în sensul acestei dispoziții, nu intră o decizie privind executarea sau aplicarea unei pedepse privative de libertate pronunțate anterior, precum revocarea suspendării executării, cu excepția cazului în care această decizie are ca obiect sau ca efect modificarea fie a naturii, fie a cuantumului pedepsei respective, iar autoritatea care a pronunțat-o a beneficiat în această privință de o marjă de apreciere.

22 Or, instanța menționată constată că în speță perioada de plasare sub supravegherea poliției a început după executarea de către SH a pedepsei privative de libertate. Nu ar fi fost adoptată o nouă decizie judiciară care să modifice natura și cuantumul pedepsei privative de libertate pronunțate anterior, dat fiind că, în cazul nerespectării condițiilor aferente plasării sub supravegherea poliției, durata privării de libertate care poate fi impusă ar fi stabilită printr-un calcul aritmetic prevăzut de dreptul leton. Prin urmare, Zemgales rajona tiesa (Tribunalul Districtual din Zemgale) ar fi trebuit doar să decidă dacă era sau nu era necesar să aplice o pedeapsă privativă de libertate suplimentară, a cărei durată era stabilită de lege. Acesta este motivul pentru care instanța de trimitere a statuat, cu titlu provizoriu, că predarea lui SH nu trebuia refuzată pentru motivul că pedeapsa pronunțată împotriva sa la 19 august 2020 nu constituia, în opinia acesteia, o nouă pedeapsă și nu modifica nici natura, nici cuantumul pedepsei privative de libertate pronunțate anterior.

23 Instanța de trimitere are însă îndoieli în măsura în care, deși perspectiva unei noi pedepse cu închisoarea a fost inerentă pedepselor pronunțate anterior împotriva SH și contopite la 27 octombrie 2015, pedeapsa pronunțată la 19 august 2020 nu ar fi impus pur și simplu lui SH să execute, în parte sau chiar în totalitate, pedepsele privative de libertate care fuseseră stabilite inițial.

24 În aceste condiții, Supreme Court (Curtea Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Atunci când predarea persoanei căutate este solicitată în scopul executării unei pedepse privative de libertate aplicate acestei persoane ca urmare a încălcării condițiilor unei pedepse [complementare] de plasare sub supravegherea poliției impuse anterior acesteia, în împrejurări în care instanța care a pronunțat pedeapsa privativă de libertate menționată beneficia de o marjă de apreciere pentru a impune sau nu o asemenea pedeapsă (neavând însă marja de apreciere de a stabili durata pedepsei, în cazul în care aceasta era pronunțată), procedurile care au condus la impunerea acestei pedepse privative de libertate fac parte din «procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia» în sensul articolului 4a alineatul (l) din Decizia-cadru [2002/584]?

2) Decizia de înlocuire a pedepsei [complementare] de plasare sub supravegherea poliției cu o pedeapsă privativă de libertate în împrejurările prezentate mai sus [în cadrul primei întrebări], care a avut ca obiect sau ca efect modificarea fie a naturii, fie a cuantumului pedepsei impuse anterior persoanei căutate și în special a pedepsei [complementare] de plasare sub supravegherea poliției care făcea parte din condamnarea pronunțată anterior împotriva sa, este de o asemenea natură încât să se încadreze în condițiile excepției menționate la punctul 77 din [Hotărârea din 22 decembrie 2017, Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026)]?”

Procedura în fața Curții

25 Întrucât avocatul lui SH a informat grefa Curții că acesta este în prezent încarcerat în Letonia, Curtea, prin decizia președintelui Curții din 26 aprilie 2024, a adresat instanței de trimitere o cerere de informații având drept scop să stabilească dacă răspunsul Curții la cererea de decizie preliminară își mai păstrează utilitatea în vederea soluționării litigiului principal.

26 Prin răspunsul din 10 mai 2024, instanța de trimitere a confirmat că SH era încarcerat, la acel moment, în Letonia și că a fost predat autorităților letone în executarea unui mandat european de arestare din 17 februarie 2021, dar a arătat că, în măsura în care SH nu a fost predat în executarea mandatului european de arestare în discuție în litigiul principal și în măsura în care nu era, așadar, exclus ca autoritățile letone să aplice mecanismul prevăzut la articolul 27 din Decizia-cadru 2002/584 pentru a obține executarea pedepsei privative de libertate pronunțate împotriva lui SH, un răspuns la cererea de decizie preliminară rămânea util pentru soluționarea litigiului principal.

Cu privire la întrebările preliminare

27 Prin intermediul celor două întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul acestei dispoziții, include o procedură prin care o instanță națională, din cauza nerespectării condițiilor aferente unei pedepse de plasare sub supravegherea poliției la care persoana în cauză a fost condamnată anterior în completarea unei pedepse privative de libertate, poate dispune înlocuirea duratei neexecutate a acestei pedepse complementare cu o pedeapsă privativă de libertate, calculând pentru două zile de plasare sub supravegherea poliției o zi de privare de libertate.

28 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că Decizia-cadru 2002/584 are ca obiect, prin introducerea unui sistem simplificat și eficient de predare a persoanelor condamnate sau bănuite că au încălcat legea penală, să faciliteze și să accelereze cooperarea judiciară în scopul de a contribui la realizarea obiectivului atribuit Uniunii Europene de a deveni un spațiu de libertate, securitate și justiție, întemeindu-se pe gradul ridicat de încredere care trebuie să existe între statele membre, conform principiului recunoașterii reciproce [Hotărârea din 27 mai 2019, PF (Procurorul General al Lituaniei), C-509/18, EU:C:2019:457, punctul 36 și jurisprudența citată].

29 În acest scop, decizia-cadru menționată consacră, la articolul 1 alineatul (2), regula potrivit căreia statele membre sunt obligate să execute orice mandat european de arestare pe baza principiului recunoașterii reciproce și în conformitate cu dispozițiile deciziei-cadru. Cu excepția unor situații excepționale, autoritățile judiciare de executare nu pot refuza, așadar, să execute un asemenea mandat decât în cazurile de neexecutare prevăzute în aceeași decizie-cadru, enumerate în mod exhaustiv, iar refuzul executării mandatului european de arestare poate avea loc numai în cazul nerespectării uneia dintre condițiile care sunt enumerate limitativ în această decizie. În consecință, în timp ce executarea mandatului european de arestare constituie principiul, refuzul executării este conceput ca o excepție, care trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte [a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2023, Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Condamnare în lipsă), C-396/22, EU:C:2023:1029, punctul 36 și jurisprudența citată].

30 În special, articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 constituie o excepție de la regula care impune autorității judiciare de executare să predea persoana căutată statului membru emitent și trebuie, în consecință, să facă obiectul unei interpretări restrictive [a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 martie 2023, Minister for Justice and Equality (Revocarea suspendării), C-514/21 și C-515/21, EU:C:2023:235, punctul 55].

31 Reiese din însuși textul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 că autoritatea judiciară de executare poate refuza executarea unui mandat european de arestare emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate în cazul în care persoana nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, cu excepția cazului în care mandatul european de arestare menționează că sunt îndeplinite condițiile prevăzute la literele (a)-(d) ale acestei dispoziții (Hotărârea din 17 decembrie 2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, punctul 38 și jurisprudența citată). Acest articol 4a limitează astfel posibilitatea de a refuza executarea mandatului european de arestare, prevăzând, în mod precis și uniform, condițiile în care nu pot fi refuzate recunoașterea și executarea unei decizii pronunțate în urma unui proces la care persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană [Hotărârea din 23 martie 2023, Minister for Justice and Equality (Revocarea suspendării), C-514/21 și C-515/21, EU:C:2023:235, punctul 49, precum și jurisprudența citată].

32 Astfel, în fiecare dintre situațiile prevăzute la articolul 4a alineatul (1) literele (a)-(d) din Decizia-cadru 2002/584, executarea mandatului european de arestare nu aduce atingere dreptului la apărare al persoanei în cauză și nici dreptului la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil, așa cum sunt consacrate la articolele 47 și 48 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene [a se vedea în special Hotărârea din 23 martie 2023, Minister for Justice and Equality (Revocarea suspendării), C-514/21 și C-515/21, EU:C:2023:235, punctul 73, precum și jurisprudența citată].

33 Articolul 4a din Decizia-cadru 2002/584 urmărește, așadar, să garanteze un nivel ridicat de protecție și să permită autorității de executare să predea persoana în cauză în pofida absenței acesteia de la procesul în urma căruia a fost pronunțată condamnarea, respectând totodată dreptul său la apărare (Hotărârea din 17 decembrie 2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, punctul 39 și jurisprudența citată). Mai precis, reiese în mod expres din articolul 1 din Decizia-cadru 2009/299, interpretat în lumina considerentelor (1) și (15) ale acesteia, că articolul 4a amintit a fost introdus în Decizia-cadru 2002/584 pentru a proteja dreptul acuzatului de a fi prezent în persoană la procesul penal desfășurat împotriva sa, îmbunătățind totodată recunoașterea reciprocă a deciziilor judiciare între statele membre [Hotărârea din 23 martie 2023, Minister for Justice and Equality (Revocarea suspendării), C-514/21 și C-515/21, EU:C:2023:235, punctul 50, precum și jurisprudența citată].

34 Cu toate acestea, înainte de a verifica existența uneia dintre situațiile prevăzute la articolul 4a alineatul (1) literele (a)-(d) din Decizia-cadru 2002/584, autoritatea judiciară de executare trebuie să stabilească dacă se află în prezența unei situații în care persoana căutată nu a fost prezentă în persoană la „procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584.

35 Potrivit unei jurisprudențe constante, expresia „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia” care figurează la articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 trebuie înțeleasă ca o noțiune autonomă a dreptului Uniunii și trebuie interpretată în mod uniform pe teritoriul acesteia, independent de calificările care i se dau în statele membre. Expresia amintită trebuie înțeleasă ca desemnând procedura care a condus la hotărârea judecătorească prin care persoana a cărei predare este solicitată în cadrul executării unui mandat european de arestare a fost condamnată definitiv [a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2023, Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Condamnare în lipsă), C-396/22, EU:C:2023:1029, punctele 26 și 27, precum și jurisprudența citată].

36 Curtea a statuat că o decizie privind executarea sau aplicarea unei pedepse privative de libertate pronunțate anterior nu constituie o „decizie”, în sensul acestui articol 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, cu excepția cazului în care ea afectează constatarea vinovăției sau are ca obiect sau ca efect modificarea fie a naturii, fie a cuantumului pedepsei respective, iar autoritatea care a pronunțat-o a beneficiat în această privință de o marjă de apreciere [Hotărârea din 22 decembrie 2017, Ardic, C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, punctele 77 și 88, precum și Hotărârea din 23 martie 2023, Minister for Justice and Equality (Revocarea suspendării), C-514/21 și C-515/21, EU:C:2023:235, punctul 53].

37 În fapt, Curtea a considerat că o decizie de revocare a suspendării executării unei pedepse privative de libertate ca urmare a încălcării de către persoana interesată a unei condiții obiective care însoțește această suspendare, precum săvârșirea unei noi infracțiuni în termenul de încercare, nu constituie o „decizie” în sensul articolului 4a alineatul (1) menționat, întrucât nu modifică respectiva pedeapsă în ceea ce privește natura și cuantumul său. În plus, Curtea a precizat că, din moment ce autoritatea competentă să se pronunțe cu privire la o asemenea revocare nu este chemată să reexamineze fondul cauzei în care s-a pronunțat condamnarea penală, împrejurarea că această autoritate dispune de o marjă de apreciere nu este pertinentă, atât timp cât aceasta din urmă nu îi permite să modifice cuantumul sau natura pedepsei privative de libertate, așa cum au fost stabilite prin decizia prin care persoana căutată a fost condamnată definitiv [a se vedea în special Hotărârea din 23 martie 2023, Minister for Justice and Equality (Revocarea suspendării), C-514/21 și C-515/21, EU:C:2023:235, punctele 53 și 54, precum și jurisprudența citată].

38 Trebuie să se arate că o atare interpretare a articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 se conciliază și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (a se vedea printre altele Hotărârea Curții EDO, 21 octombrie 2013, Del Río Prada împotriva Spaniei, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, § 89, și Hotărârea Curții EDO, 10 noiembrie 2022, Kupinskyy împotriva Ucrainei, CE:ECHR:2022:1110JUD000508418, § 47-52), în temeiul căreia, pe de o parte, procedurile referitoare la modalitățile de executare a pedepselor nu intră în domeniul de aplicare al articolului 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, și, pe de altă parte, măsurile adoptate de o instanță după pronunțarea unei pedepse definitive sau în timpul executării acesteia nu pot fi considerate „pedepse”, în sensul acestei convenții, decât dacă pot conduce la o redefinire sau la o modificare a întinderii pedepsei aplicate inițial [a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 martie 2023, Minister for Justice and Equality (Revocarea suspendării), C-514/21 și C-515/21, EU:C:2023:235, punctul 58].

39 Astfel, pentru a stabili dacă o măsură luată în cursul executării unei pedepse nu privește decât modul de executare a pedepsei sau, dimpotrivă, are incidență asupra întinderii acesteia, trebuie să se examineze în fiecare caz ce presupune efectiv „pedeapsa” în dreptul intern în vigoare la data faptelor din litigiul principal sau, cu alte cuvinte, care este natura intrinsecă a acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții EDO, 21 octombrie 2013, Del Río Prada împotriva Spaniei, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, § 85 și 90).

40 În speță, rezultă că temeiul emiterii mandatului european de arestare în cauză a fost decizia în cauză de înlocuire a pedepsei complementare de plasare sub supravegherea poliției cu o pedeapsă privativă de libertate. Instanța de trimitere pornește, în această privință, de la premisa potrivit căreia decizia în cauză ar putea fi asimilată unei decizii privind executarea sau aplicarea unei pedepse privative de libertate pronunțate anterior, precum revocarea suspendării executării unei pedepse. O asemenea decizie ar putea să nu intre în domeniul de aplicare al articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, în măsura în care nu ar avea ca obiect sau ca efect modificarea naturii și/sau a cuantumului pedepsei pronunțate anterior în privința persoanei căutate, iar autoritatea care a pronunțat-o nu ar fi dispus, în această privință, de o marjă de apreciere.

41 Prin urmare, trebuie să se verifice dacă decizia în cauză poate fi calificată drept „decizie privind executarea sau aplicarea unei pedepse privative de libertate pronunțate anterior”, în sensul jurisprudenței citate la punctele 36 și 37 din prezenta hotărâre, caz în care nu ar constitui o „decizie” în sensul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584.

42 În această privință, din informațiile care figurează în decizia de trimitere și din dosarul prezentat Curții reiese că, în temeiul articolului 45 alineatul (1) din Codul penal leton, plasarea sub supravegherea poliției constituie o pedeapsă complementară pe care instanța o poate pronunța în privința unei persoane care a fost condamnată la o pedeapsă privativă de libertate în scopul menținerii acesteia sub supraveghere după eliberarea sa, această persoană fiind în acest caz obligată să se supună condițiilor impuse de instituția polițienească. În conformitate cu articolul 45 alineatul (2) din acest cod, această pedeapsă complementară nu poate fi pronunțată decât în privința unei persoane care a fost condamnată la o pedeapsă privativă de libertate cu o durată de minimum un an și care nu depășește trei ani. Potrivit articolului 45 alineatul (3) din codul menționat, plasarea sub supravegherea poliției poate fi redusă ca durată sau poate fi revocată la cererea comisiei administrative a penitenciarului sau a instituției polițienești. Articolul 45 alineatul (4) din același cod prevede că, atunci când persoana condamnată, în timp

ce executa o astfel de pedeapsă complementară, a săvârșit o infracțiune penală, instanța înlocuiește durata neexecutată a pedepsei complementare cu privarea de libertate și stabilește pedeapsa definitivă în conformitate cu dispozițiile prevăzute de Codul penal leton.

43 În temeiul articolului 45 alineatele (5) și (6) din același cod, în esență, dacă persoana care execută pedeapsa complementară de plasare sub supravegherea poliției a încălcat „cu rea-credință” condițiile acestei plasări – cu alte cuvinte, după ce, într-o perioadă de un an, a fost sancționată contravențional de două ori pentru acest motiv –, instanța poate pronunța în privința sa, pe lângă amenda contravențională, și înlocuirea, la cererea instituției polițienești, a duratei rămase din pedeapsa de plasare sub supravegherea poliției cu o pedeapsă privativă de libertate, cu o durată egală cu jumătate din numărul de zile care rămâneau de executat sub supravegherea poliției. Din decizia de trimitere reiese că aceste dispoziții au fost aplicate în cauza principală.

44 Rezultă că dreptul leton pare, aspect a cărui verificare revine însă instanței de trimitere, să facă distincție între o decizie prin care se pronunță o pedeapsă privativă de libertate și o decizie de plasare sub supravegherea poliției, această din urmă decizie constituind, prin natura sa, întotdeauna o pedeapsă complementară unei pedepse privative de libertate. Astfel, în speță, SH fusese condamnat anterior la o pedeapsă privativă de libertate, însoțită de pedeapsa complementară a plasării sub supravegherea poliției, astfel încât a fost plasat sub supravegherea poliției după ce a executat pedeapsa privativă de libertate pronunțată împotriva sa. În consecință, decizia în cauză, prin care i s-a aplicat lui SH o pedeapsă privativă de libertate socotind că două zile de plasare sub supravegherea poliției pe care urma să le execute se înlocuiesc cu o zi de privare de libertate, nu privește executarea sau aplicarea unei pedepse privative de libertate pronunțate anterior, în sensul jurisprudenței menționate la punctele 35 și 36 din prezenta hotărâre, ci constituie, ca atare, o nouă decizie prin care se pronunță o pedeapsă privativă de libertate la care SH nu a fost condamnat până atunci.

45 Situația în discuție în litigiul principal se distinge, prin urmare, de revocarea suspendării executării unei pedepse privative de libertate, dat fiind că, în acest din urmă caz, pedeapsa privativă de libertate este însoțită de la bun început de suspendarea executării acesteia, astfel încât revocarea sa nu face decât să permită executarea pedepsei privative de libertate pronunțate anterior.

46 Această constatare este confirmată de faptul că, în conformitate cu dispozițiile relevante ale dreptului leton menționate la punctele 42 și 43 din prezenta hotărâre, acest drept nu pare să prevadă un mecanism de înlocuire automată a unei pedepse de plasare sub supravegherea poliției cu pedeapsa privativă de libertate atunci când persoana în cauză încalcă condițiile acestei plasări. În fapt, instanța dispune de o putere de apreciere pentru a decide, la cererea instituției polițienești, să înlocuiască pedeapsa complementară de plasare sub supravegherea poliției neexecutată cu o pedeapsă privativă de libertate, această înlocuire nefiind, așadar, automată.

47 În plus, după cum a subliniat domnul avocat general la punctul 65 din concluzii, pedeapsa privativă de libertate eventual pronunțată din cauza nerespectării condițiilor aferente pedepsei complementare nu are ca obiect sancționarea infracțiunii inițiale care a condus la aplicarea, ca pedeapsă complementară, a pedepsei de plasare sub supravegherea poliției, ci sancționarea încălcării specifice a condițiilor aferente acestei din urmă pedepse. Instanța menționată trebuie, așadar, să decidă, după o examinare a situației acestei persoane, dacă încălcările respective justifică sau nu înlocuirea măsurii de plasare sub supravegherea poliției cu o pedeapsă privativă de libertate.

48 În consecință, o decizie prin care se pronunță o pedeapsă privativă de libertate în locul pedepsei complementare a plasării sub supravegherea poliției nu constituie o decizie privind executarea sau aplicarea unei pedepse privative de libertate pronunțate anterior, ci trebuie considerată ca fiind o decizie prin care se pronunță o nouă pedeapsă privativă de libertate, având o natură diferită de cea care a fost stabilită inițial.

49 O asemenea decizie trebuie calificată drept „decizie”, în sensul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, iar procedura prin care a fost adoptată va trebui, în conformitate cu jurisprudența Curții citată la punctul 35 din prezenta hotărâre, să fie considerată ca intrând în sfera noțiunii de „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul acestei dispoziții.

50 Astfel, după cum a arătat domnul avocat general la punctele 82 și 83 din concluzii, ceea ce contează în vederea calificării drept „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, este ca procedura referitoare la înlocuirea pedepsei să poată conduce la o privare de libertate care, deși era previzibilă în cazul nerespectării condițiilor aferente pedepsei de plasare sub supravegherea poliției, nu făcea parte ca atare din condamnarea inițială și necesita, așadar, pronunțarea unei noi condamnări care să o înlocuiască pe cea dintâi.

51 Trebuie adăugat că, după cum a subliniat domnul avocat general la punctul 81 din concluzii, persoana în cauză trebuie, în stadiul procedurii care are ca obiect pronunțarea cu privire la eventuala înlocuire a unei pedepse complementare de plasare sub supravegherea poliției cu o pedeapsă privativă de libertate, să își poată exercita pe deplin dreptul la apărare pentru a-și valorifica în mod efectiv punctul de vedere și pentru a exercita astfel o influență asupra deciziei finale care poate conduce la privarea sa de libertatea individuală. Această persoană trebuie în special să poată invoca elementele de fapt și de drept care ar putea determina instanța competentă să decidă să nu procedeze la o atare înlocuire a pedepsei.

52 Va reveni de asemenea instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă situația în discuție în litigiul principal corespunde uneia dintre împrejurările prevăzute la articolul 4a alineatul (1) literele (a)-(d) din Decizia-cadru 2002/584. În cazul unui răspuns afirmativ, autoritatea judiciară de executare irlandeză ar fi obligată să accepte predarea lui SH autorităților letone.

53 Cu toate acestea, dat fiind că SH a fost deja predat autorităților letone în temeiul unui alt mandat european de arestare decât mandatul european de arestare în discuție, va trebui, după cum a arătat însăși instanța de trimitere în răspunsul său la cererea de informații care i-a fost adresată de Curte, să se recurgă, în scopul executării pedepsei privative de libertate aplicate lui SH prin decizia în cauză, la mecanismul consimțământului prevăzut la articolul 27 din Decizia-cadru 2002/584.

54 Ținând seama de ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul acestei dispoziții, include o procedură prin care o instanță națională, din cauza nerespectării condițiilor aferente unei pedepse de plasare sub supravegherea poliției la care persoana în cauză a fost condamnată anterior în completarea unei pedepse privative de libertate, poate dispune înlocuirea duratei neexecutate a acestei pedepse complementare cu o pedeapsă privativă de libertate, calculând pentru două zile de plasare sub supravegherea poliției o zi de privare de libertate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

55 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre, astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009,

trebuie interpretat în sensul că

noțiunea de „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul acestei dispoziții, include o procedură prin care o instanță națională, din cauza nerespectării condițiilor aferente unei pedepse de plasare sub supravegherea poliției la care persoana în cauză a fost condamnată anterior în completarea unei pedepse privative de libertate, poate dispune înlocuirea duratei neexecutate a acestei pedepse complementare cu o pedeapsă privativă de libertate, calculând pentru două zile de plasare sub supravegherea poliției o zi de privare de libertate.

Semnături